

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap junius 8^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Demir basa Illokon.

„Tehát még sem enged makacsságából a' szép Ilka? — Nem akar hatalmamnak és szerelmemnek hódolni? — Nem reszket boszúm rettentő kitörésétől?“ kérdé Demir basa, a' meghódított Illok vára helytartója, meghittjét Hassan-t, ki éppen most jöve Ilkától, a' hatalmas de szerencsétlen Szeremy Péter szép hugától. —

„Kérelmek 's fenyegetések egyenlőn siker nélkül pattannak-le érzéketlen szivéről — felele Hassan — Szeremy Péter hugának kevélysége 's rendithetlen bátorsága példátlan. Le nem irható megvető tekintetet vete reám, midőn őt magos kezeddal megkináltam. — Hatalmas Allah! minő szégyen, minő gyalázat ez? — Nehány magos bérczeket 's rengeteg erdőket kivevén, ezen egész keresztény országot meghódíták diadalmas fegyverink; akarattunk törvény; kívánságunk parancsolat; letiprott ellenségink reszketnek szemeink harag-lángjától;—és még-is e'nyomorult keresztény hölgy vakmerően bátorkodik a' dicsőséges Demir basának, a' fényes porta borostyános szeremi 's illoki helytartójának diadalmas kezét megvetni. — Valóban mélyen csudálom, életemnek kegyelmes ura! hogy olly határlan szerencsére méltatod ezen, kegyeidre olly érdemetlen, büszke szüzet; 's még jobban álmélkodom, hogy megvettetésedet olly szeliden tűröd; holott szemednek csak egy intése is elég volna a' szép hölgynek lábaidhoz hurczolására — hogy, nem használván szelid szavak, — erőszakkal kényszerithesd őt akarattod teljesítésére.“ —

„Esküszöm a' szent profétára! tanácsod felséges, Hassan; — viszonzva a' basa — türelmem fonala elszakadt, 's itt az idő Ilkanak példátlan gögjét erővel megtörni, mivel sze-

lid szerelmi szavaimat 's tüzes ohajtásimat megvetette. Hív-ségedben 's fortélyosságodban bizom, Hassan; úgy intézz mindent, hogy a' lakosságnak titkon mindig tovább harapódzó forrongása, látván előbbi urok hugának elrablását, nyílt veszélyes lázadásra ne fakadjon. Igaz ugyan, hogy a' keresztények, jelen állapotjokban, nekünk félelmesek nem lehetnek; 's nem is azért ajánlom a' vigyázatot, mintha tehetetlen, csak némán agyarkodó dühöktől félnék, hanem egyedül azért, mivel hiv Jancsárim drága vérét országok hódítására kimélem, 's nem szándékom azt egy gyenge keresztény asszonyért veszélyeztetni. Kivánom tehát, hogy az éjnek rejtő fátyola alatt ragadjad-el llkát. Testőrimközül húszan fognak követni; 's ha holnap a' szép keresztény hölgy rózsajkain fűghetek paradicsomi kéjben uszó szíivel, akkor Hassan, legmerészebb kérésidet is teljesitem.“

„Örömmel viszem véghez ohajtva várt parancsodat“ — felele Hassan, 's kezeit melljére hajtva eltávozott. —

Valamint egész magyar ország, úgy a' bortermő Szeremség is a' legsiralmasb állapotban volt. — Mohácsnál elesett az ország királya, nemessége, ifúsága, 's mély gyász borítá-el Pannonia idves virányait. A' pogány seregek keresztény vérben gázolva diadalmasan tüzek félholdjokat a' szent keresztnek helyére, 's hol ez előtt megváltónk felszentelt szolgálói hirdeték az isteni ígét, 's a' csatázó bajnokokért buzgó fohászokat küldének az ég és föld mindenható teremtetőjéhez, ott most szakálos Imam-ok, 's ronda Dervischek olvasák a' két értelmű homályos Korannak verseit. Hol ez előtt a' harangoknak szelid hangja zengett, 's tudtára adá a' keresztényeknek, hogy az ajtatosság ideje eljött, ott most kopasz Muezimék, az erőlködéstől kék arccezal, rekedt hangon kiáltják össze Mahometnek kontyos követőit, 's ezek gőgösen lépdelnek-el a' földre szegzett szemekkel tántorgó halavány Magyaroknak ritka csoportjaik közt! — Igy volt Illokon is; a' várat hosszas ostrom után éhséggel vette meg Demir basa, és Szeremy Péter a' várnak 's egész Szeremségnek kormányzója, mindeneket elveszve látván eltűnt. Eltűnését — melly alattvalóit a' kétségbeesés fenekére ujtá — sokfélekép magyarázgaták; némellyek őt a' csatában elesettnek vélék, mások ismét hívek, hogy, átkarván a' szomszéd Palánkára uszni, — hol keresztény tábor maradéki állanak — a' Duna hullámiban lelte halálát

hogy a' legmélyebb megvetésen kívül tőlem más indulatot soha se reméljen."

„Azt magad is megmondhatod hatalmas uramnak — felele Hassan ördögi kacajjal — 's hihetően rettegni fog szép szemeidnek haragos tüzétől. — Azt mondtad, hogy csak erővel hurczolhatlak-el? Nézd körül magadat,'s ítélj: van-e hatalmam azt cselekedni?"

Ezen szavaknál kevélyen mutatott fegyvereseire, kiknek szemeikből ki lehetett látni készségöket bár milly vad parancs teljesítésére. Ilka, látván az ellenszegülés hasztalanságát, kérésekkel 's ígéretekkel reménylő szabadulása eszközölhetését; de az érzéketlen Török mind inkább nevedő döllyfősséggel sürgeté az indulást, 's végre elunván Sára hangos jajait halgatni, boszúsan szólt: „Elég; aszszony, az idő halad, válassz szaporán, kövess önkényt, vagy“

Ekkor Ilka kétségbe esve rohant az ablaknak, leakarván a' mélységbe ugrani; de a' vigyázó Hassan erős karral rántá őt vissza, 's legott parancsot ada megkötözésére. Ezen elhatározó pillanatban megnyílt az ajtó, 's egy magos termetű keresztény vitéz lépett a' terembe. Ilka arcát reménysugár borítá-el szabadítót sejtven benne, 's öröme határtalan leve, midőn szeretett Lászlóját megismerné.

„Barátom, jegyesem! — kiálta örömének első kitörésében — szabadítsd-meg mátkádat ezen istentelennek undok kezeiből! — 's ájulva rogyott Sára karjaiba. —

Nem kellett több szó bátorságának feltüzelésére; — noha átlátta a' viadalnak kétes kimenetét illy számos jól fegyverkezett csoporttal, még is határtalan szerelme megvetteté vele a' veszély nagyságát. Kardot rántván egy csapással két felé hasítá kopasz fejét a' legközelebb álló pogánynak, és szíve sugalmát követve vakmerő elszánással veté magát a' bőszült Jancsárok középebe, hogy a' mátkáján elkövetett erőszakoskodást megboszulja. Rettenetes, de fájdalom, szerencsétlen kimenetű harc kezdődött. Noha László ereje, 's ügyessége soká késteték a' Törökök győzedelmét, végre csakugyan még is győztek, és László mindig kisebb körbe szorítatván kardját nem használhatta, 's vad győzelmi rivalgások közt lefegyverkezteték. Esedezett ugyan haláláért, és egy könyörületes Török már keresztül akará döfni, midőn Hassan azt meglátván parancsolá: „gyengén bánjatok ezen bátor vitéz-

zel, több hasznát hoz ennek élete, mint halála; hozzátok ezen ájult szűzzel együtt utánam.“

’S megkötözvén vitéz kezeit a’ basa udvarába hurczolák, és ott csekély sebeit gondosan bekötvén, hogy annál nagyobb kinokra tarthassák - meg életét, egy mély tömlöczbe taszították: Ilkát pedig a’ kastélynak egyik pompás teremébe vitték, hol nem sokára felébredvén hosszas ájultából, új ájulás fenyegeté, látván hogy rettenetes ellenségének hatalmában van. *(Folytatás következik.)*

É L E T - T Ö R T É N E T.

Az ó kor jelesb asszonyai.

Különösnek tetszik, hogy az évkönyvek még Dávid idejétől fogva emlékeznek szinte a’ mostani időkig azon asszonyokról, kik férjeikhez viselt szeretetök, ’s hűségök különös jeleit adák, holott a’ hasonló indulatú férjfiakról nincs, vagy csak igen kevés emlékezet van. Ennek okát jól is rosszul is lehetne magyarázni: de alkalmasint, ha az asszonyoknak szokott gyengéd érzelmök és határtalan feláldozásuk vétetik valódi tekintetbe, mindenkor nagyobb mértékben tűnik-fel a’ szépnemnél a’ hűség erénye, és szeretet diadalma. Szép olvasó méltasd tehát figyelmedre e’ néhány sorokat, melyekben lelkes társaid tettét látván, hasonlót tenni te se felejts.

Protesilaus egyike a’ trojai ütközetben résztvevőknek ’s thessaliali király, az ütközet 6-ik évében Hectortól megöletett. Ezt meghalván nője Laodamia, férjének holt testét kérte szomorú napjai vigasztalására, mellyet megnyervén, addig ölelte siratva férjét, míg őt ennek karjai közt halva találták.

Penelope Icarus leánya ugy szerette férjét Ulissest, hogy a’ sok kérőknek semmi nyájas beszédjeik, semmi ajándékjaik férje iránti szeretetét nem gyengítették-meg: holott Ulisses 20 évig volt tőle távol. Végre ki nem álhatván a’ sok kísértőket arra határozta magát, hogy ha leszövi a’ keze alatt levő fonalat, akkor férjhez megyen. De mit tett a’ lelkes, a’ hű nő? Titkon minden estve, a’ mit nappal szőtt, kifejtette, és így soha se szőhettem-le vásznát, ’s hű maradt a’ több kalandokat tevő Ulisseshez.

Cornelia Tiberius Gracchus nője megholt férjének emlékezetét olly nagy becsben tartotta Plutarchus szerint,

hogy midőn Ptolomeus a' bibort, és koronát meg akarta vele osztani, feleségül kérvén őt, nagy lelkűen megvetette azt. Ezen ritka példány leányát — kita' későbbi afrikai Scipio vett el — 's Tiberius és Cajus fíjait úgy nevelte, hogy midőn Roma azt nyilván megvallá, hogy ezeknek értelmök ügyességére, és jóságukra nézve párjok nincs, úgy tetszett, hogy ők ezt inkább anyjoktól sajátolták tanítás utján, mint a' természetből.

Az emberiség gyalázatja Nero, azt parancsolá nevelőjének Senecának, hogy válasszon a' halál kigondolható nevei közül ön maga számára. A' nagy philosophus érnitást választott, 's fürdőbe ülven ott vére kifolyta után meghalt. Paulina a' nője férje iránti szeretetétől buzdítva, jól lehet Seneca ellent mondott, nem akarta ennek halálát felül élni, hogy mint életében, úgy halálában is hűve maradjon. E' végre Paulina is kinyittatá vér-erét, 's midőn Nero ezt megtudta, orvost küldött, ki a' folyó vért megállítsa. Életben maradt ugyan, de sok vére kifolyván az után mindig sárga maradt, 's a' romai nők őt mutatták hűség példájául serdülő leányaiknak. *(Végzet következik.)*

J E L E S M O N D Á S.

S z i t t y a i v a d é k f e n l é t e.

Él még a' szittyai nemzet!

'S élni fog, a' földnek kerekén valamig lakik ember.
Nem minden Magyarink szállottak sirbá Mohácsnak
Gyász mezején, 's valahára hazánk jó csillaga felkel.
Mégvagyon a' föld még, gyökerének szálai nyersen,
És eleven sarjak kikelettel róla tömötten
Serkenvén izmosb nevedékeit adja hazánknak.

H o r v á t E n d r e.

Szép ség. Bájol, kedveltet, győz, sőt gyakran csak nem imádtatik a' szép test, ha szép lélek lakik benne.

G r ú s z A u r o r a.

A' derék asszony nem azon van, hogy fiakat, hanem hogy jó honfiakat neveljen.

P. S z ő k e D e n c s r ő l.

A' szegény. Igen szegény, ki életében a' barátságot, a' menny szülöttjét nem ismerte: de sokkal szegényebb, sőt szerencsétlen, ki ebben megcsalatkozott.

M.

A p h o r i s m á k V á c z r ő l. Mosolygó arczczal tekint az elmultak chaoszába, ki felejtetni 's tűrni tud.

Az erény minden veszélytől mentt kincse a' halandónak élete hullámzó tengerén, és azövéneke a' romlottság ködével burkolt csapodárság tekervényes ösvényein.

B a.

K Ö L T É S Z E T.

Belgrád.

1459.

„Belgrád, Belgrád, büszke Belgrád! 'S hideg karjába dől szegény,
 Allah menyköve hulljon rád,
 'S zúzza porrá ormaid';
 A' mekkai koporsóra
 Esküszöm, hogy viradóra
 Döntve lesznek tornyaid;
 'S vér-özönben gúny-kaczajjal
 Gázolva, borzasztó jajjal
 Töltöm el utszajidat,
 És kövön kő meg nem marad,
 'S boszúm dühe el nem apad
 Mig látom bástyáidat.“ —
 Így ordít a' vad Solimán,
 Duzzadozó dús pamlagán
 Mákonytól fél részegen
 Nyugtalanul hánykolódva,
 'S irtóztatón szitkozódva,
 Végrohanást mérgesen
 Szikrázó szemmel parancsol,
 Félelem és aggodástól
 Reszkető basájának;
 'S esküszik, hogy dús jutalmat,
 Méltóságot, 's nagy hatalmat,
 'S egyikét leányinak
 Azon elszánt hős nyeri-el,
 Ki bátran első tüzi-fel
 A' félholdat Belgrádnak
 Rég daczoló bástyájira,
 'S a' városnak utszájira
 Ösvényt nyit vad hadának.
 'S a' mint pitymallik, zsibongás,
 Lódobogás és tolongás
 Támad a' pogány sereg
 Táborában, 's az egész had
 Gyorsan a' vár felé halad
 Mint pusztító fergeteg.
 Bátran fogadták a' várnak
 Védjei, 's a' félvilágnak
 Megmutaták, mit bir-el
 A' Magyar, ha egyesülve
 Hazájáért felhevülve,
 Ellenével harczra kel.
 'S midőn a' nap fény sugárja
 A' láthatárt tűzbe mártja;
 Alláht bögre, dühösen
 Mászni kezdi a' vár falát
 A' pogány had, és záporát
 Nyilainak ügyesen
 Röpinti az erős várnak
 Védjeire, 's a' halálnak
 Gazdag aratása lön.

Dús, bátor, gyáva, keresztény
 A' pogánnyal egyenlőn. —
 Puska recseg, ágyú dörög,
 Kard, buzogány csattog, pönög,
 'S haldoklóknak jajjai
 Has'gatják a' sűrű füsttől
 Setét eget, 's harcz hevétől
 Bőszült hősek szitkai.
 Ezrenként hullnak a' pogány
 Sereghől, és még sincs hiány
 Soraiban, előre
 Lépvén mindig újabb hadak.
 Ingadoznak már a' falak,
 'S létrán mász a' tetőre
 Vad öröm ujongásokkal
 A' Török, tele torokkal
 Győzedelmet kiáltva.
 'S egy óriás barna Jancsár
 Kezében villogó kard jár
 'S zászlóval, ölve vágva
 Mindent, a' vár falára lép,
 'S csüggedni kezd a' magyar nép;
 Midőn egy kék panczélos
 Hős — Dugonics ez — dühösen
 Ellenéhez vág erősen;
 De a' Török fortélyos
 Paizst vet a' vágás ellen,
 'S a' kard törve földre zörren.
 'S a' magyar hős félre áll?
 Nem áll félre, sőt elszántan
 Minden fegyver nélkül bátran
 A' pogánnyal szembe száll.
 'S szörnyű küzdés tanúja lett
 A' két had, de nem győzhetett
 Dugonits vad ellenén,
 Dühösséggel megragadja
 Azt tehát, 's magával rántja
 A' mélységbe, 's fenekén
 A' vár mély árkanak lelte
 Halálát, de eltemette,
 A' Jancsárt is magával.
 'S a' pogány tábort félelem
 Borítván-el, győzedelem
 Volt a' szent hit hadával,
 És számtalan Török talált
 Belgrád alatt véres halált;
 'S látta minden, mit bir-el
 A' Magyar, ha egyesülve
 Hazájáért felhevülve
 Ellenével harczra kel. —

Nagy Ignátz.

K Ü L Ö N F É L E.

Szerencsétlen bányász. Algier városának közelében két ónfény (Bleyglanz) bánya-eret találtak-fel, mellyek még eddigelé pénz-alap hiánya végett nem valának munkálva. Constantine szomszédságában finom alabastrom-bánya van, mellyből a' belföldiek pipákat készítenek. Fez szomszédságában réz bánya láttatik. Egykor valamely Neger engedelmet kért, hogy azon bányát használhassa, 's minthogy a' Bey meg nem foghatta, miként volna lehetséges kövekből rezet kihozni, parancsolá, hogy a' Neger a' próbát előtte tegye-meg, melly végre a' rézkövek tevéken vitettek Constantinba a' Bey-hez. Minden kívánság szerint történt; de a' szerencsétlen Néger a' Bey bűvösnek tartván, szemei előtt lefejezteté. Azóta a' bánya-ér bántatlan hever, 's nem tudhatni, bőfízető-e vagy nem.

Szarv-torony. Hispahanban Persia fővárosában nevezetes tornyot láthatni, mellyet szarv-torony-nak neveznek, mint-hogy az egész torony egyedül csak kecske-koponyákból áll, mellyek egyetlen egy vadászaton lövettek rakásra, a' vadászok száma több mint száz ezerre menvén. Ezen különös torony jó forma magosságú; a' kecskéknak fejeik a' torony aljától kezdve egészen csucsáig egymásra rakva és erős vasfonállal (dróttal) összekapcsolva, úgy vannak illesztve, hogy a' szarvak mind ki felé álljanak. A' történet-írók azt mondják, hogy ezen torony valamely innep alkalmával készült, még pedig 7-8 óra alatt, és hogy a' bortól felhevült király az arra kinevezett építömesternek, midőn ez neki jelentené, hogy az épület készen volna, hanem még egy, valamely nagy állat fejére volna szükség, melly a' torony koronáját képezze, ezt felelte volna: „Honnét vegyünk ezen órában olly egy fejet, a' minőt kívánsz? Egyébiránt nem hiszem, hogy hamarjában a' tiednél alkalmasabb fejet kaphassunk e' célra; azért tehát azt fogjuk koronául a' toronyra tétetni.“ És valóban legott lefejezték a' művész, 's feje a' torony csúcsára illesztetett korona gyanánt.

Mulattató. N. panaszkodott, hogy igen fiatal feleséget vett-el. Barátja erre így felelt: „Tanuld-meg barátom, hogy az éretlen szőlőből nem lesz jó bor.“ Földváry.

Számrejtvény.

Egy kedvesem nékem is van,
A' kinek ölén
Számталanszor édes álmat
Izleltem már én.
Szép nevét is itt kiírnám
Hajl de nem lehet;
Mert tudom, hogy többet akkor
Engem nem szeret.
Ennyit még is mondok néked:
Ezer egyet végy;
És ahhoz még jó kedvedből
Ugyan annyit tégy;
Akkor kitalálok tudom,
Kinek szívét 's kezét bírom.

P. Szőke-Dencsről.

Előbbi rejtvény: 1) L á n c z 's a' t. — 2) F é n y 's a' t.

Szerkezi R ó t h k r e p f G á b o r, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uii utsza 612.